

Staten van Aruba
Rechtsjêar 2019-2020-926

LANDSVERORDENING tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht (AB 2012 no. 24) (verhoging strafmaxima zedendelicten, aanpassing verjaringstermijnen zedendelicten, aanbrengen verbeteringen en herstel omissies)

AANBIEDING

no.1

De regering van Aruba biedt aan de Staten ter goedkeuring aan een ontwerp-Landsverordening tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht (AB 2012 no. 24) (verhoging strafmaxima zedendelicten, aanpassing verjaringstermijnen zedendelicten, aanbrengen verbeteringen en herstel omissies).

Oranjestad, 12 FEB 2020

De minister van Justitie, Veiligheid en Integratie,

STATEN VAN ARUBA
Ingek. 14 FEB 2020
Volgnr.: IS/469/19-20

Staten van Aruba
Rechtsjear 2019-2020-926

LANDSVERORDENING tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht van Aruba (AB 2012 no. 24) (verhoging strafmaxima zedendelicten, aanpassing verjaringstermijnen zedendelicten, aanbrengen verbeteringen en herstel omissies)

ONTWERP

no. 2

IN NAAM DER KONING!

DE GOUVERNEUR van Aruba,

In overweging genomen hebbende:

- dat sinds enige jaren een toename van het aantal meldingen van zedendelicten waarbij minderjarigen zijn betrokken is waargenomen;
- dat het maatschappelijk gevoelen is dat er preventief, maar ook repressief beter opgetreden dient te worden ter bescherming van minderjarigen;
- dat in het kader hiervan een integraal plan van aanpak door de ministeries van sociale zaken, volksgezondheid, onderwijs en justitie is ingesteld;
- dat een onderdeel van dat plan een afdoende bestraffing van zedendelicten, te realiseren door de verhoging van de maximumstraffen gesteld op zedendelicten en de schrapping van de verjaringstermijnen bij zedendelicten omvat;
- dat het in dit kader wenselijk is om het Wetboek van Strafrecht (AB 2012 no. 24) te wijzigen;

- dat tevens van de gelegenheid gebruik wordt gemaakt om in verschillende onderdelen van het wetboek verbeteringen aan te brengen en omissies te herstellen;

Heeft, de Raad van Advies gehoord, met gemeen overleg der Staten, vastgesteld onderstaande landsverordening:

Artikel I

Het Wetboek van Strafrecht van Aruba (AB 2012 no. 24) wordt als volgt gewijzigd:

1. in het EERSTE BOEK worden de volgende wijzigingen aangebracht:

A in artikel 1:37, eerste lid, wordt in de eerste volzin na 'justitie,' toegevoegd: rekening houdende met de mate waarin de rechtsorde door die invrijheidstelling zal worden geschokt,.

B artikel 1:145, tweede lid, komt te luiden:

2. In afwijking van het eerste lid verjaart het recht tot strafvordering niet:

1°. voor de misdrijven waarop levenslange gevangenisstraf is gesteld;

2°. voor de misdrijven, omschreven in de artikelen 2:196, tweede lid, tot en met 2:202 en 2:208, voor zover het feit is gepleegd ten aanzien een persoon die de leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt.

C in artikel 1:146, onderdeel c, wordt '2:196 tot en met 2:209' vervangen door: 2:196, eerste lid, 2:203 tot en met 2:207 en 2:209.

2. in het TWEEDE BOEK worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- A in artikel 2:193 wordt 'een jaar' vervangen door: twee jaren.
- B in artikel 2:195 wordt 'een jaar' vervangen door: twee jaren.
- C in artikel 2:197 wordt 'twaalf jaren' vervangen door: vijftien jaren.
- D in artikel 2:198 wordt 'acht jaren' vervangen door: twaalf jaren.
- E in artikel 2:199 wordt 'gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren' vervangen door: gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren.
- F in artikel 2:200 wordt 'acht jaren' vervangen door: twaalf jaren.
- G in artikel 2:201 wordt 'acht jaren' vervangen door: twaalf jaren.
- H in artikel 2:202 wordt 'zes jaren' vervangen door: acht jaren.
- I in artikel 2:203 wordt 'vier jaren' vervangen door 'zes jaren' en 'vierde categorie' wordt vervangen door 'vijfde categorie'.
- J in artikel 2:204 wordt 'vier jaren' vervangen door 'zes jaren' en 'vierde categorie' wordt vervangen door 'vijfde categorie'.
- K in artikel 2:205 wordt 'vier jaren' vervangen door 'zes jaren' en 'vierde categorie' wordt vervangen door 'vijfde categorie'.
- L in artikel 2:206 wordt 'twee jaren' vervangen door: drie jaren.
- M in artikel 2:207 wordt 'twee jaren' vervangen door: drie jaren.

- N in artikel 2:208 wordt 'zes jaren' vervangen door: acht jaren.
- O in artikel 2:209, eerste lid, wordt 'vier jaren' vervangen door 'zes jaren' en 'vierde categorie' wordt vervangen door 'vijfde categorie'.
- P in artikel 2:259 wordt 'vijftien jaren' vervangen door: vierentwintig jaren.
- Q artikel 2:273 wordt als volgt gewijzigd:
- 1°. in het tweede lid wordt 'vier jaren' vervangen door 'zes jaren' en 'vierde categorie' wordt vervangen door 'vijfde categorie'.
  - 2°. in het derde lid wordt 'zes jaren' vervangen door: negen jaren.
  - 3°. in het vierde lid wordt 'negen jaren' vervangen door: twaalf jaren.
- R artikel 2:274 wordt als volgt gewijzigd:
- 1°. in het eerste lid wordt 'vier jaren' vervangen door 'zes jaren' en 'vierde categorie' wordt vervangen door 'vijfde categorie'.
  - 2°. in het tweede lid wordt 'zes jaren' vervangen door: negen jaren.
  - 3°. in het derde lid wordt 'negen jaren' vervangen door: twaalf jaren.
  - 4°. in het vierde lid wordt 'twaalf jaren' vervangen door: vijftien jaren.
- S artikel 2:275 wordt als volgt gewijzigd:
- 1°. in het eerste lid wordt 'negen jaren' vervangen door: vijftien jaren.
  - 2°. in het tweede lid wordt 'twaalf jaren' vervangen door: twintig jaren.
- T artikel 2:276 wordt als volgt gewijzigd:
- 1°. in het eerste lid wordt 'twaalf jaren' vervangen door: achttien jaren.

- 2°. in het tweede lid wordt 'vijftien jaren' vervangen door: vierentwintig jaren.

Artikel II

Deze landsverordening treedt in werking met ingang van de dag na die van haar plaatsing in het Afkondigingsblad van Aruba.

Gegeven te Oranjestad,

De minister van Justitie, Veiligheid en Integratie,

Staten van Aruba
Rechtsjêar 2019-2020-926

LANDSVERORDENING tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht van Aruba
(AB 2012 no. 24) (verhoging strafmaxima zedendelicten, aanpassing verjarings-
termijnen zedendelicten, aanbrenge verbeteringen en herstel omissies)

MEMORIE VAN TOELICHTING

no. 3

Algemeen

§1. Inleiding

De sociaal-maatschappelijk problematiek waarbij minderjarigen het slachtoffer worden van seksueel misbruik speelt al ruim een tijd in onze samenleving. Gedurende het jaar 2019 is dit onderwerp weer ter discussie gekomen na een aantal geruchtmakende zaken die zich hebben voorgedaan. Gepubliceerde cijfers door de afdeling Jeugd en Zeden van het Korps Politie Aruba (nader te noemen het K.P.A.) laten zien dat in het eerste kwartaal van 2019 19 meldingen zijn gedaan waarbij minderjarigen onder de 15 jaar het slachtoffer zijn geworden van ontucht en 12 meldingen zijn gedaan waarbij minderjarigen van 16 jaar en ouder het slachtoffer zijn geworden van seksueel misbruik. Naar aanleiding van deze meldingen zijn er in totaal 33 verdachten aangehouden. Deze cijfers laten een zeer alarmerend beeld zien en zorgen bij de slachtoffers, hun familieleden en de maatschappij in het algemeen voor gevoelens van onrust, vrees, onveiligheid en onrechtvaardigheid. Immers, deze cijfers laten zien dat de risico's en gevaren reëel zijn en dat er een behoefte is om de bescherming van minderjarigen op dit gebied te versterken.

Voor de regering staat de mens centraal. Seksueel misbruik in het algemeen en in het bijzonder van minderjarigen is onaanvaardbaar. In het regeerprogramma 'Hunto pa Aruba¹' is, mede gelet op de geluiden uit de samenleving sedert 2010, als speerpunt opgenomen dat de straffen met betrekking tot "high impact crimes", waaronder mede

---

¹ Regeerprogramma Hunto pa Aruba, november 2017, pagina 9-10.

zedendelicten ressorteren, zullen worden verhoogd en dat de regelgeving aangaande de bescherming van minderjarigen en vrouwen tegen misbruik zal worden geactualiseerd. In de beleidsvoornemens behorende bij de landsverordeningen tot vaststelling van de begrotingen van de ministeries van het Land voor de dienstjaren 2018² en 2019³ is wederom de bestrijding van high impact crimes, waaronder zedendelicten specifiek is vermeld, als prioriteit aangegeven. De bestrijding van high impact crimes zal ook in de komende begrotingsjaren een prioriteit blijven.

Ook de Staten van Aruba heeft zich over dit problematiek gebogen. Reeds in april 2010 heeft de Staten naar aanleiding van het alarmerend aantal gevallen van meldingen van zedendelicten een bijzondere commissie Zedendelicten Minderjarigen ingesteld die een rapport met aanbevelingen heeft uitgebracht. Voorts werd in het zittingsjaar 2009-2010 een initiatief voor een ontwerp-landsverordening tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht⁴ (nader te noemen het wetboek) ingediend ter invoering van minimumstraffen op misdrijven tegen de zeden bij minderjarigen. Dit initiatief-ontwerp heeft echter niet tot een openbare behandeling in de Staten geleid. Op 2 mei 2016 hebben de commissie Sociale Zaken, Gezin, Ouderenzorg en Volksgezond en de commissie Justitiële Aangelegenheden en Verzoekschriften met de Fundacion Lisette Gomez vergaderd en voorts op 20 mei 2016 met de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, de minister van Justitie en deskundigen van verschillende instanties. Tijdens deze belangrijke bijeenkomst hebben de ministers de vragen en bezorgdheden van de statenleden beantwoord waarbij onder meer het 'Manifesto' van 27 april 2016, de brief van dhr. Danies van 15 april 2016 en de aanbevelingen van de bijzondere commissie Zedendelicten Minderjarigen van december 2010 zijn besproken. Naar aanleiding van bovengenoemde vergaderingen hebben de commissies een verslag uitgebracht⁵. Hierin werd onder meer geconstateerd dat het totaal aantal aangiften van zedendelicten gepleegd tegen minderjarigen vanaf 2013 is gestegen. Een significante aanbeveling naar aanleiding van dit verslag was om de verjaringstermijnen van zedendelicten te verhogen, hetgeen een

---

² AB 2018 no. 23.

³ AB 2018 no. 80.

⁴ AB 2012 no. 24.

⁵ Verslag van de commissie Sociale Zaken, Gezin, Ouderenzorg en Volksgezondheid en de commissie Justitiële Aangelegenheden, Integratie en Verzoekschriften, Staten van Aruba, 26 mei 2016.

drempelverlagend effect zal hebben tot het indienen van een aangifte. Genoemde commissies hebben bij de regering aangedrongen om de aanbevelingen van het verslag met bekwame spoed ten uitvoer te brengen en de Staten hierover te informeren.

Tenslotte is in mei 2018 wederom een initiatief voor een ontwerp-landsverordening ingediend ter invoering van minimumstraffen bij onder andere bepaalde zedendelicten. Dit initiatief-ontwerp bevindt zich nog in de voorbereidingsfase.

Gelet op de hierboven genoemde ontwikkelingen heeft de regering sedert haar aantreden diverse maatregelen genomen en voorzieningen getroffen om het seksueel misbruik van minderjarigen te kunnen voorkomen en bestrijden. Vier ministeries zijn hierbij betrokken: de ministeries van sociale zaken, volksgezondheid, onderwijs en justitie.

Deze maatregelen en voorzieningen houden onder meer het volgende in: de instelling van het Sociaal Crisisplan per 1 juni 2018, waarbij het “child protective system” een belangrijk onderdeel van is; de instelling van het advies- en meldpunt kindermishandeling bij Bureau Sostenemi per 1 juni 2019; de invoering van het vak ‘Preventie’ (Bisa no! Core bay y keh’e) in het curriculum van het basisonderwijs voor het schooljaar 2019-2020; de invoering van een voorlichtingscampagne ter voorkoming en bestrijding van kindermisbruik gehouden in de multifunctionele accommodaties (MFK’s) in de verschillende districten; de versterking van de afdeling Jeugd en Zedenpolitie (JZP) en het Bureau Slachtofferhulp van het Korps Politie Aruba met inzet van meer personeel en materiaal en de aanscherping van de strafwetgeving ter verhoging van de strafmaxima op zedendelicten en het laten vervallen van verjaringstermijnen van de zwaarste zedendelicten gepleegd tegen minderjarigen. Tevens is het van belang te vermelden dat wetstechnische ondersteuning aan de Staten is verleend bij de voorbereiding van een initiatief voor een ontwerp-landsverordening ter invoering van minimumstraffen op bepaalde zedendelicten.

§2. Hoofdpijnen van het ontwerp

§2.1 Verhoging strafmaxima zedendelicten

Justitie maakt ook deel uit van vornoemd integraal plan van aanpak en het onderhavige ontwerp ter verhoging van de strafmaxima van vrijheidsstraffen gesteld op zedendelicten vormt het sluitstuk. Met betrekking tot de verhoging van de strafmaxima op zedendelicten is nog het volgende overwogen.

Voor de ontwerpers van het Wetboek van Strafrecht van Nederland, waar het Arubaanse wetboek op is gebaseerd, was het oordeel over de ernst van het feit het belangrijkste ijkpunt, waarbij men oog had voor afstemming van de strafmaxima met vergelijkbare delicten. De leidende gedachte was dat de strafmaxima van de vrijheidsstraffen in hun onderlinge verhouding de ernst van de verschillende delicten tot uitdrukking brengen. Vanuit deze gedachte hebben de ontwerpers van het wetboek een redelijk harmonisch en systematisch patroon in de wettelijke maxima aangebracht. Het belang van een evenwichtig stelsel van wettelijke strafmaxima schuilt er volgens de onderzoekers in dat daardoor een beheerste, humane reactie op wetsovertredingen mogelijk wordt en disproporionele repressie kan worden voorkomen. In dit verband wijzen onderzoekers erop dat de wettelijke strafmaxima voor het openbaar ministerie en de strafrechter een belangrijk richtsnoer vormen bij de straftoemeting in concrete gevallen.⁶

De regering onderschrijft bovengenoemde uitgangspunt en is van oordeel dat de ernst van het feit het belangrijkste ijkpunt dient te zijn bij de vaststelling van strafmaxima. De regering is ook van oordeel dat dit des te meer geldt in het geval van zedendelicten. In verband hiermee is geconstateerd dat in de loop der jaren de maatschappij zwaarder is gaan tillen aan dit soort delicten en dat de hierop gestelde strafmaxima, die deels historisch is bepaald, niet meer aan de huidige maatschappelijke opvattingen voldoet en verhoogd dient te worden. Met deze voorgestelde verhoging zal de wetgever een duidelijk signaal geven aan de partners in de strafrechtsketen dat er een behoefte is aan een passende strafeis en een passende strafoplegging terzake van zedendelicten gepleegd tegen minderjarigen.

In het onderhavige ontwerp wordt de verhoging van de strafmaxima van zedendelicten bewerkstelligd door gelijktrekking met de strafmaxima van de andere landen van het Caribisch deel van het Koninkrijk. De regering is van oordeel dat op deze wijze a) een

---

⁶ Wet van 22 december 2005 tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht en de Wegenverkeerswet 1994, in verband met de herijking van een aantal wettelijke strafmaxima, Stb. 2006, 11; w.o. 28484.

aanzienlijke verhoging van de strafmaxima van zedendelicten wordt bewerkstelligd, b) het evenwicht en de systematiek van de wettelijke strafmaxima in het wetboek wordt gehandhaafd, c) het concordantiebeginsel neergelegd in artikel 39 van het Statuut⁷ in acht wordt genomen en d) aan de maatschappelijke gevoelens voor een betere bescherming van minderjarigen wordt voldaan.

§2.2 Aanpassing verjaringstermijnen zedendelicten

Voorts wordt met dit ontwerp bewerkstelligd dat het recht tot strafvordering op de meest ernstige zedendelicten niet komt te vervallen. Ten gevolge hiervan zullen slachtoffers te allen tijde het recht hebben om aangifte te doen zonder belemmerd te zijn door een wettelijke verjaringstermijn.

§2.3 Aanbrengen van verbeteringen en herstel van omissies

Met het onderhavige ontwerp wordt tevens beoogd in het wetboek enkele verbeteringen aan te brengen en omissies te herstellen.

De zogenoemde 'trein-regeling', opgenomen in artikel 1:37, eerste lid, wordt verduidelijkt en aangevuld met het criterium 'geschokte rechtsorde'.

Voorts wordt de strafmaxima gesteld op de delicten in Titel XX, Mishandeling, herzien en verbeterd. Ten tijde van de behandeling in de Staten van Aruba van het ontwerp herziening Wetboek van Strafrecht is er een inconsistentie ontstaan tussen de strafmaxima van de delicten in deze titel.

In het kader van de verhoging van de maximumstraffen van zowel de zedendelicten als van de delicten in Titel XX, Mishandeling, is voorts noodzakelijk gebleken om het huidige strafmaxima voor het delict doodslag aan te passen.

§3. Financiële gevolgen

---

⁷ Artikel 39 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden schrijft voor dat in Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten het strafrecht zoveel mogelijk op overeenkomstige wijze wordt geregeld.

Aan het onderhavige ontwerp zijn er financiële gevolgen verbonden. Voorzienbaar is dat zedendelinquenten indien veroordeeld langere vrijheidsstraffen zullen uitzitten en dat de kosten verbonden aan langere detenties zullen toenemen. Het is echter niet mogelijk om in dit stadium bovenvermelde kosten in kaart te brengen. Deze kosten zullen opgevangen worden binnen bestaande financiële kaders, hetgeen overigens ook in de Nederland de verwachting blijkt te zijn bij verhoging van strafmaxima.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel I

1. EERSTE BOEK

Onderdeel A

Artikel 1:37, eerste lid, is bedoeld om de problematiek van structurele cellentekorten in het Korrektie Instituut Aruba op te kunnen vangen. Bij de toepassing van deze bepaling op recente gevallen, waarbij een tweetal zedendelinquenten vroegtijdig waren vrijgelaten en dit tot veel commotie en maatschappelijk onrust heeft geleid, is er evenwel een knelpunt gebleken. Immers, bij de toepassing van dit artikel is niet als voorwaarde gesteld dat rekening gehouden zou kunnen worden met de te verwachten gevoelens in de maatschappij over een vroegtijdige vrijlating van een veroordeelde. Met de onderhavige wijziging wordt beoogd hierin verandering te brengen door het eerste lid van artikel 1:37 aan te vullen met het criterium 'geschokte rechtsorde'. Dit criterium is een gangbaar begrip in de strafvordering en komt voor in artikel 101, tweede lid, onderdeel a, van het Wetboek van Strafvordering van Aruba⁸. Het komt tevens voor in artikel 1:37, tweede lid.

Volledigheidshalve zij opgemerkt dat de veroordeelde tegen de beslissingen bedoeld in artikel 1:37 een bezwaarschrift kan indienen op grond van artikel 1:39.

---

⁸ AB 1996 no. 75.

Onderdelen B en C

Door de voorgestelde wijziging van artikel 1:145, tweede lid (Onderdeel B), wordt een groot deel van de zedendelicten opgenomen bij de delicten waar het recht tot strafveroring niet verjaart. In het huidige wetboek geldt dit alleen voor de delicten waarop levenslange gevangenisstraf is gesteld. De voorgestelde delicten waar er geen verjaringstermijn meer voor zal gelden zijn: artikel 2:196, tweede lid (kinderporno, beroep of gewoonte), artikel 2:197 (verkrachting), artikel 2:198 (ongewenste seks bij bewusteloosheid, gebrekkige ontwikkeling, ziekelijke stoornis), artikel 1:199 (ongewenste seks met iemand beneden 12 jaar), artikel 1:200 (ongewenste seks met iemand van 12 jaar en beneden 16 jaar), artikel 2:201 (feitelijk aanranding van de eerbaarheid) en artikel 2:208 (incest en misbruik van gezag). Bij deze voorgestelde wijziging wordt tevens de voorwaarde opgenomen dat het feit gepleegd dient te zijn ten aanzien van een persoon die de leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt. Door voorgestelde wijziging zullen de slachtoffers van genoemde zedendelicten niet meer gebonden zijn aan een wettelijke verjaringstermijn en zullen op het moment dat zij daartoe in staat zijn aangifte kunnen doen. Met voorgestelde wijziging, waarbij ook rekening is gehouden met artikel 70, tweede lid, onderdeel 2, van het Nederlandse Wetboek van Strafrecht, wordt tegemoet gekomen aan het maatschappelijk gevoel dat beter opgetreden dient te worden ter bescherming van minderjarigen.

De aanpassing in artikel 1:146, onderdeel c (Onderdeel C), is een technische aanpassing als gevolg van de aanpassing van artikel 1:145, tweede lid.

2. TWEEDE BOEK

Onderdelen A tot en met O

In onderdelen A tot en met O worden de maximale straffen gesteld in Titel XIII, Misdrijven tegen de zeden, aanzienlijk verhoogd door gelijktrekking met de strafmaxima van de overige landen van het Caribisch deel van het Koninkrijk, zijnde Curaçao en Sint Maarten. De artikelen 2:206 (het corrumperen van kinderen beneden 16 jaar) en 2:207

(grooming) zijn een uitzondering hierop. Bij deze artikelen wordt een hoger maximale gevangenisstraf, zijnde van drie jaar in plaats van twee jaar, voorgesteld.

Gelet op de geldende systematiek in het wetboek waarbij de geldboetecategorieën gekoppeld zijn aan de maximale gevangenisstraffen⁹, wordt als gevolg van dit ontwerp in enkele artikelen de geldboetecategorie verhoogd. Dit is het geval bij artikel 2:203 (verleiding), artikel 2:204 (jeugdprostitutie), artikel 2:205 (seksshows door minderjarigen) en artikel 2:209, eerste lid (koppelarij minderjarig kind, stiefkind, pleegkind). In deze artikelen wordt de geldboete van de vierde categorie naar de vijfde categorie verhoogd.

Onderdeel P

Door de verhoging van de strafmaxima van de zedendelicten in Titel XIII ontstaat er een onevenwichtige verhouding tussen de huidige maximumstraf gesteld in artikel 2:259 terzake van doodslag, die thans op vijftien jaren is gesteld, en de hoogste voorgestelde maximumstraf in voornoemd titel, die ook op vijftien jaren is gesteld. Gelet op het feit dat het leven het grootste rechtsgoed is, wordt voorgesteld om ook de maximumstraf op doodslag gelijk te trekken met die van de overige landen van het Caribisch deel van het Koninkrijk, die op 24 jaren is gesteld.

Onderdelen Q tot en met T

Ten tijde van de behandeling van het ontwerp herziening Wetboek van Strafrecht in de Staten werd de maximumstraf gesteld op artikel 2:273 (eenvoudige mishandeling) van drie jaren tot vier jaren verhoogd. Deze verhoging werd echter niet consequent doorgevoerd in alle varianten van dit delict die opgenomen zijn in Titel XX, Mishandeling. Hierdoor is er een situatie ontstaan waar de maximumstraf gesteld op eenvoudige mishandeling gelijk is aan de maximumstraf gesteld op twee zwaardere varianten, zijnde artikel 2:273, eerste lid (mishandeling met een wapen) en artikel 2:274, eerste lid (mishandeling met voorbedachten rade). Door de voorgestelde aanpassing wordt deze omissie

---

⁹ MvT Wetboek van Strafrecht, pagina 39 e.v.

hersteld en wordt tevens de strafmaxima op alle delicten opgenomen in Titel XX, Mishandeling, herzien en gelijkgetrokken met die van de overige landen van het Caribisch deel van het Koninkrijk.

Artikel II

Dit artikel regelt de inwerkingtreding van het onderhavige ontwerp.

De minister van Justitie, Veiligheid en Integratie,

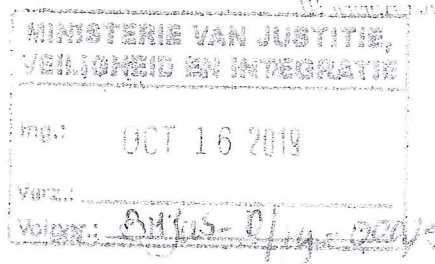
A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'J. J. J.', is written over the text of the minister's name.

Staten van Aruba
Rij 2019-2020-926
Bijlage A.

RAAD VAN ADVIES

L.G. Smith Boulevard 76
Oranjestad, ARUBA
T: (297) 583 3073
F: (297) 583 3012
E: info@raa.aw
W: www.raa.aw

Aan Zijne Excellentie de Gouverneur van Aruba
t.a.v. de Minister van Justitie, Veiligheid en Integratie
L.G. Smith Blvd. 76
Alhier

Uw brief: 18 juli 2019
Uw kenmerk: LV-19/0010
Datum: 16 oktober 2019
Kenmerk: RvA 86-19

Onderwerp: Ontwerp-Landsverordening tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht (AB 2012 no. 24) (verhoging strafmaxima zedendelicten, aanpassing verjaringstermijnen zedendelicten, aanbrenge verbeteringen en herstel omissies)

Naar aanleiding van bijgaande aan de Raad ter advies toegezonden ontwerp-Landsverordening tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht (AB 2012 no. 24) (verhoging strafmaxima zedendelicten, aanpassing verjaringstermijnen zedendelicten, aanbrenge verbeteringen en herstel omissies), moge de Raad Uwe Excellentie het volgende berichten.

1. Algemeen

1.1 Het onderhavige ontwerp strekt volgens de considerans en de toelichting ertoe om (1) – gelet op de gevoelens binnen de maatschappij – de gestelde strafmaxima voor zedendelicten in het Wetboek van Strafrecht te verhogen met vier jaar, (2) – in het kader van de strafrechtelijke bescherming van minderjarigen – de verjaringstermijnen voor twee zedendelicten¹ te doen vervallen en (3) enkele (technische) verbeteringen aan te brengen.

1.2 Gelet op de aard van de wijzigingen en het belang van artikel 39 van het Statuut (concordantiebeginsel) acht de Raad de input van stakeholders, i.c. het Gemeenschappelijk Hof van Justitie, het Openbaar Ministerie en de Stichting Reclassering en Jeugdbescherming Aruba van essentieel belang bij de voorbereiding van het onderhavig ontwerp. Het is de Raad echter niet gebleken dat de indieners van het ontwerp zich in de voorbereidingsfase door enige bij de uitvoering betrokken instantie hebben laten adviseren. De Raad acht de voorbereiding van het ontwerp derhalve onvoldoende zorgvuldig en heeft gemeend advies in te moeten winnen bij het Gemeenschappelijk Hof van Justitie (bijgevoegd), de Stichting Reclassering en Jeugdbescherming Aruba en het Openbaar Ministerie en heeft de zienswijzen en adviezen van de eerste twee genoemde instanties meegewogen in zijn advisering.²

1.3 De Raad begrijpt uit de toelichting dat naar aanleiding van het alarmerend aantal gevallen van meldingen van zedendelicten de afgelopen jaren en de behoefte om bescherming van minderjarigen op dit gebied, de regering een integraal plan heeft afgekondigd om deze sociaal-maatschappelijke problematiek aan te kunnen pakken. Doel van dit plan is om het taboe van seksueel misbruik van minderjarigen te doorbreken en om het slachtoffer door middel van een interdisciplinaire aanpak hulp te verlenen. Justitie maakt ook deel uit van voornoemd plan en het

¹ Het gaat hier om de zedenmisdrijven genoemd in artikelen 2:199 en 2:200 van het Wetboek van Strafrecht.

² Van het Openbaar Ministerie heeft de Raad ten tijde van het uitbrengen van het advies nog geen reactie op zijn verzoek ontvangen.

voorstel tot verhoging van de strafmaxima met vier jaar voor zedendelicten en het doen vervallen van de verjaringstermijn voor twee zedendelicten vormt daarbij het sluitstuk.³

Het is de Raad niet duidelijk om welk integraal plan⁴ het hier gaat en wat de inhoud is van deze aanpak: wat is de doelstelling, wat zijn de beoogde (meetbare) resultaten (en binnen welke termijnen) en wat zijn de instrumenten die hiervoor (integraal) worden ingezet? Door het gebrek aan inzicht hierin is het niet mogelijk om te toetsen of en in hoeverre hetgeen geregeld wordt in het onderhavige ontwerp past binnen dit plan en daarbij een (beoogd) effectief onderdeel vormt ter bestrijding van de genoemde sociaal-maatschappelijke problematiek (lees: de doelstelling en beoogde resultaten). De Raad adviseert nadrukkelijk om de toelichting alsnog op dit onderdeel aan te vullen.

1.4 In het licht van de toetsing van de effectiviteit van het voorstel en de genoemde integrale aanpak (vide onderdeel 1.3), vraagt de Raad zich voorts af welke overige maatregelen getroffen worden om het geschetste probleem van zedendelicten aan te pakken. De toelichting geeft alleen aan dat er voorlichtingscampagnes gaande zijn om in het algemeen het publiek bewust te maken en de minderjarigen die zich in deze risicovolle situaties bevinden weerbaarder te maken.⁵ Er wordt niet aangegeven of en wat er naast de verhoging van de strafmaxima op justitieel gebied aan aanvullende maatregelen worden genomen. Zo wordt niet uitgeweid over wat er gedaan zal worden om recidive tegen te gaan en welke preventieve (justitiële) maatregelen genomen zullen worden. De Raad wijst erop dat de effectiviteit van het ontwerp niet zonder zicht op dit integrale spectrum kan worden beoordeeld. Aanbevolen wordt om de toelichting specifiek op dit onderdeel aan te vullen.

1.5 Los van het voornoemde integraal plan is het de Raad onvoldoende duidelijk (a) wat de exacte aanleiding en reden is voor hetgeen geregeld wordt in het onderhavige ontwerp (de probleemstelling) en (b) in hoeverre het voorstel effectief zal bijdragen aan (het versterken van de) bescherming van de minderjarigen.

Zowel de toelichting als de considerans spreken over enerzijds de bescherming van de minderjarigen en anderzijds over de gevoelens binnen de maatschappij voor wat betreft het beter (repressief) optreden ter bescherming van de minderjarigen. De Raad krijgt hierbij de indruk dat de regering hinkt op twee gedachten en derhalve twee probleemstellingen identificeert: (1) een kennelijk minder sterke bescherming van minderjarigen welke zich manifesteert in een toename van het aantal meldingen van zedendelicten en (2) de door de regering gepercipieerde gevoelens en vraag van de maatschappij voor steviger optreden c.q. straffen ter bescherming van minderjarigen. De Raad merkt op dat het simultaan noemen van deze elementen ervoor zorgt dat de probleemstelling vertroebeld wordt en de effectiviteit van de voorstellen hierdoor niet goed beoordeeld kunnen worden; de oplossing voor het ene element hoeft immers niet de (meest effectieve) oplossing te zijn voor het andere element. De Raad adviseert derhalve om de probleemstelling steviger en eenduidig te formuleren teneinde de effectiviteit van het onderhavige ontwerp te kunnen toetsen.

1.6 Aangegeven wordt dat er in het eerste kwartaal van 2019 19 meldingen zijn gedaan waarbij minderjarigen onder de 15 jaar het slachtoffer zijn geworden van ontucht en 12 meldingen zijn gedaan waarbij minderjarigen van 16 jaar en ouder het slachtoffer zijn geworden van seksueel misbruik. Deze cijfers zijn volgens de toelichting alarmerend en zorgen voor onrust binnen de

³ MvT, p. 1 – 5.

⁴ De Raad heeft dit plan opgevraagd, maar dit niet kunnen ontvangen.

⁵ MvT, p. 3.

maatschappij.⁶ De Raad stelt vast dat deze cijfers betrekking hebben op een relatief korte periode en meent dat deze cijfers over deze periode niet per se voldoende onderbouwing bieden voor het wijzigen van strafmaxima voor zedendelicten. De toegenomen meldingen kunnen immers ook een gevolg zijn van voorlichtingsactiviteiten en het feit dat er recentelijk meldmogelijkheden zijn gecreëerd. Ook het Gemeenschappelijk Hof van Justitie (het Hof) heeft in zijn schrijven aan de Raad ter zake aangegeven dat voorkomen dient te worden dat een dergelijke wijziging van het Wetboek van Strafrecht wordt ingegeven door enkele incidentele, geruchtmakende zaken.⁷ De Raad adviseert derhalve om ter zake duidelijkheid te scheppen over de noodzaak voor de verhoging vis-à-vis de historische ontwikkelingen (c.q. aantal meldingen van zedendelicten).

1.7 Voorts vraagt de Raad zich af op basis waarvan de regering heeft kunnen bepalen dat een verhoging van de strafmaxima van vier jaren voor dit type delicten tegemoet komt aan de gevoelens van de maatschappij. De toelichting geeft aan dat de leidende gedachte van de ontwerpers van het Wetboek van Strafrecht van Nederland - waar het Arubaanse wetboek op gebaseerd is - was dat de strafmaxima van de vrijheidsstraffen in hun onderlinge verhouding de ernst van de verschillende delicten tot uitdrukking brengen. De regering geeft aan dit uitgangspunt te onderschrijven en in verband hiermee is geconstateerd dat in de loop der jaren de maatschappij zwaarder is gaan tillen aan dit soort delicten. Hierdoor voldoen de hierop gestelde strafmaxima niet meer aan de huidige maatschappelijke opvattingen en dienen deze verhoogd te worden; de regering heeft hier gekozen voor een verhoging van vier jaren. De regering geeft aan dat hiermee de harmonie en het systematische patroon in de wettelijke maxima in het wetboek van Strafrecht gehandhaafd blijven en tegelijkertijd zo veel mogelijk tegemoet wordt gekomen aan de gevoelens van de maatschappij. De Raad acht een nadere onderbouwing van deze stellingname op zijn plaats.

1.8 De considerans geeft aan dat als onderdeel van het integraal plan een afdoende bestraffing van zedendelicten nodig is. Dit krijgt zijn beslag in de voorgestelde verhoging van de strafmaxima voor zedenmisdrijven met vier jaar en de schrapping van de verjaringstermijnen bij twee zedendelicten. Er wordt echter niet toegelicht waarom dit voorstel voor een hogere strafbedreiging zal leiden tot een stevigere bescherming van de minderjarigen (lees in deze: vermindering van zedendelicten). De toelichting voorziet immers niet in gegevens en/of onderzoeken (uit andere landen) waaruit blijkt dat een verhoging van de strafmaxima voor zedendelicten heeft geleid tot een verlaging van het aantal zedendelicten (i.c. correlatie tussen verzwaring van straffen en vermindering van delicten). De Raad adviseert derhalve met klem om de toelichting aan te vullen met informatie die aantoont dat deze voorstellen daadwerkelijk het gewenste effect zullen hebben.

1.9 Zoals in het bovengenoemde onderdeel is aangegeven constateert de Raad dat in de toelichting een analyse van de verwachtingen over de uitvoering van de voorgestelde verhoging van de strafmaxima ontbreekt. In het kader van de beoordeling van de effectiviteit van de voorgestelde regeling is een dergelijke analyse van eminent belang, maar ook de ervaringen elders met het verhogen van strafmaxima. De Raad wijst in deze situatie - ter illustratie van het belang van het raadplegen van de betrokken instanties - onder meer op het feit dat het verhogen van de strafmaxima om zodoende tegemoet te komen aan de 'gevoelens van de maatschappij' voor een afdoende bestraffing, niet automatisch betekent dat de rechterlijke macht zwaarder zal straffen. Het zou immers mogelijk zijn dat de rechterlijke macht naar zijn oordeel bij de veroordelingen ter zake zedenmisdrijven geen behoefte heeft aan een hoger strafmaximum. In een dergelijk geval zou de uitvoering van dit voorstel naar maatstaf van de regering dan ineffectief blijken.

---

⁶ MvT, p. 1.

⁷ Briefadvies van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie aan de Raad van Advies inzake de ontwerp-Landsverordening Verhoging strafmaxima zedendelicten, aanpassing verjaringstermijnen zedendelicten, aanbrengen verbeteringen en herstel omissies dd. 30 september 2019 (kenmerk Pr.112/2019).

1.10 De Raad constateert dat met de verhoging van de strafmaxima met vier jaar voor zedendelicten het Wetboek van Strafrecht op dit aspect zal afwijken van de andere landen binnen het (Caribische deel van het) Koninkrijk (c.q. Sint Maarten en Curaçao). Bovendien leidt de verhoging van vier jaar bij ieder voorgesteld te wijzigen strafbaar feit tot verhoudingsgewijs onevenredige verschillen. Zo wordt voor sommige zedendelicten het strafmaximum met de verhoging van vier jaar verdubbeld en leidt de verhoging met vier jaar voor andere zedendelicten weer tot een verhoging van een fractie. De Raad adviseert mede – gelet op dit punt en uit oogpunt van concordantie – om de strafmaxima gelijk te trekken met de overige Caraïbische landen binnen het Koninkrijk.⁸ Hiervoor pleit ook het feit dat het niet onaannemelijk is dat Hof zelf – waar mogelijk – de desbetreffende wetsbepalingen in de verschillende Caraïbische landen van het Koninkrijk op concorderende wijze zal toepassen.

1.11 Voorgesteld wordt om voor de zedenmisdrijven zoals genoemd in de artikelen 2:199 en 2:200 van het Wetboek van Strafrecht geen verjaringstermijn op te nemen. Dit is lijn met de verjaringstermijn zoals die geldt in Nederland. Geconstateerd wordt dat in Nederland echter ook voor andere ernstige zedenmisdrijven - die minderjarigen kunnen treffen - welke equivalent zijn aan de misdrijven beschreven in artikelen 2:196, tweede lid, 2:197, 2:198 en 2:201 van het Wetboek van Strafrecht geen verjaringstermijn geldt. Geadviseerd wordt om ook voor die misdrijven geen verjaringstermijn op te nemen.⁹

2. Ontwerp-landsverordening

2.1 Thans wordt in artikelen 1:35 en 1:36 van het Wetboek van Strafrecht bepaald dat de minister belast met justitie – onder bepaalde in de desbetreffende artikelen genoemde omstandigheden – de voorwaardelijke invrijheidstelling kan uitstellen, achterwege laten of herroepen indien hij door het Centraal College voor de Reclassering een daartoe strekkend advies heeft gekregen. Dit betekent dat de minister geen bevoegdheid heeft om de voorwaardelijke invrijheidstelling uit te stellen of achterwege te laten indien het Centraal College voor de Reclassering adviseert om een voorwaardelijke invrijheidstelling toe te kennen. Met het voorgestelde artikel I, onderdeel 1., subonderdelen B en C worden de artikelen 1:35 en 1:36 van het Wetboek van Strafrecht zodanig aangepast dat de minister belast met justitie niet langer een daartoe strekkend advies van het Centraal College voor de Reclassering nodig heeft om de voorwaardelijke invrijheidstelling uit te stellen, achterwege te laten of te herroepen. De minister hoeft conform het wijzigingsvoorstel alleen het Centraal College voor de Reclassering te horen. Dit impliceert dat de minister dus te allen tijde – en ongeacht het advies van het Centraal College voor de Reclassering – de voorwaardelijke invrijheidstelling wel of niet kan toekennen; er kan dus van het advies van het Centraal College voor de Reclassering in het voordeel of het nadeel van de gedetineerde worden afgeweken. De Raad vraagt zich ten aanzien van dit voorstel af waarom hiervoor gekozen wordt. De Raad wijst er hierbij op dat bij deze opzet immers gewaakt moet worden voor willekeur en dat geen inbreuk wordt gemaakt op het gelijkheids- en vertrouwensbeginsel. Voorts wijst hij erop dat deze uitbreiding van de bevoegdheid aan de minister niet betekent dat de beslissingen van de minister ter zake het wel of niet toekennen van de voorwaardelijke invrijheidstelling niet aan rechterlijke toetsing onderhevig zijn. De rechter kan namelijk het beleid van de minister toetsen op consistentie (c.q. willekeur), waarbij tevens het discriminatieverbod en het vertrouwensbeginsel aan de orde zullen (kunnen) komen.¹⁰ Gelet op het voorgaande wordt geadviseerd de wijziging van de betreffende artikelen te heroverwegen.

⁸ Verwezen wordt eveneens naar het ter zake gelijkkluidende advies van het Hof (zie noot 7).

⁹ Verwezen wordt eveneens naar het ter zake gelijkkluidende advies van het Hof (zie noot 7).

¹⁰ Verwezen wordt eveneens naar het ter zake gelijkkluidende advies van het Hof (zie noot 7).

2.2 In het voorgestelde artikel I, onderdeel 1., subonderdelen B en C, wordt bepaald dat de adviserende rol van het Centraal College voor de Reclassering ten aanzien van de voorwaardelijke invrijheidstelling een andere invulling krijgt. De Raad heeft geconstateerd dat in de toelichting wordt aangegeven dat deze wijziging een verduidelijking inhoudt ten aanzien van de rol die de minister belast met justitie – als eindverantwoordelijke – heeft ten aanzien van het toekennen van voorwaardelijke invrijheidstelling.¹¹ De wijziging betreft echter een verruimende bevoegdheid aan de minister (vide ook onderdeel 2.1). Ontwerp en toelichting dienen op dit punt op elkaar aangepast te worden.

2.3 In het voorgestelde artikel I, onderdeel 1., subonderdeel D, wordt artikel 1:37, eerste lid, van het Wetboek van Strafrecht - inzake de bevoegdheid van de minister belast met justitie om de voorwaardelijke invrijheidstelling op een eerder moment te kunnen laten plaatsvinden in verband met een tekort aan plaatsen voor de ten uitvoerlegging van vrijheidsstraffen of vrijheidsbenemende maatregelen in penitentiaire inrichtingen (de zogenaamde Trein-regeling) – aangepast. Het voordeel van deze Trein-regeling is dat alle gedetineerden gelijkelijk worden behandeld en procentueel gelijkelijk van een eerdere vrijlating kunnen profiteren. De voorgestelde aanpassing houdt in dat de minister, *rekening houdende met de mate waarin de rechtsorde door die invrijheidstelling zal worden geschokt*, de voorwaardelijke invrijheidstelling op een eerder moment kan laten plaatsvinden in het kader van tekorten aan plaatsen. Met het toevoegen van ‘het rekening houden met de geschokte rechtsorde’ wordt de indruk gewekt dat de minister een extra afweging zal maken bij het toepassen van de vervroegde voorwaardelijke invrijheidsstelling, wat zou kunnen betekenen het niet in acht nemen van het gelijkheidsbeginsel. De Raad vraagt zich hierbij af of deze toevoeging wel wenselijk is, aangezien de rechter bij het opleggen van de duur van de vrijheidsstraf al de mate van geschoktheid van de rechtsorde heeft betrokken. Het eveneens toepassen van dit criterium in het geval van de Trein-regeling zou kunnen leiden tot de uitkomst dat de uiteindelijke duur van de vrijheidsbeneming tweemaal in het nadeel van de gedetineerden zal worden meegenomen, wat onredelijk kan zijn. Voorts meent de Raad evenals het Hof dat door te spreken van ‘de mate waarin de rechtsorde is geschokt’, willekeur mogelijk wordt gemaakt.¹² Gelet op het voorgaande wordt geadviseerd de voorgestelde aanpassing te heroverwegen.

2.4 In voorgesteld artikel I, onderdeel 2., subonderdeel O, wordt voorgesteld om de strafmaxima voor doodslag (artikel 2:259) te verhogen naar twintig jaren. Door de verhoging van strafmaxima voor zedendelicten in Titel XIII en de als gevolg hiervan onevenwichtige verhouding tussen het huidige strafmaximum voor doodslag (15 jaren) en het hoogst voorgestelde strafmaximum voor zedendelicten in deze titel, is het naar de mening van de regering – gelet op het feit dat het leven het grootste rechtsgoed is – noodzakelijk om het strafmaximum voor doodslag van 15 jaren te verhogen naar 20 jaren. Dit wordt in voorgesteld artikel I, onderdeel 2., subonderdeel S, eveneens gedaan ten aanzien van het strafmaximum voor zware mishandeling met voorbedachten rade, de dood ten gevolge hebbende (artikel 2:276, tweede lid). In het licht van concordantie adviseert de Raad om ook dit maximum gelijk te trekken met de andere landen van het Caribische deel van het Koninkrijk (vide ook onderdeel 1.10).¹³

2.5 In voorgesteld artikel II wordt het overgangsrecht ter zake de voorgestelde aanpassingen van artikelen 1:31, 1:35 en 1:36 van het Wetboek van Strafrecht geregeld. Het voorgesteld artikel II bepaalt dat de voornoemde artikelen zoals die luiden voor de inwerkingtreding van toepassing blijven op verzoeken voor voorwaardelijke invrijheidsstelling die voor de datum van

¹¹ MvT, p. 6.

¹² Verwezen wordt eveneens naar het ter zake gelijkkluidende advies van het Hof (zie noot 7).

¹³ Verwezen wordt eveneens naar het ter zake gelijkkluidende advies van het Hof (zie noot 7).

inwerkingtreding van het ontwerp zijn ingediend en waarop nog geen beslissing is genomen. De Raad wijst er – mede naar aanleiding van het advies van het Hof – op dat er strijdigheid met het legaliteitsbeginsel te voorzien is voor reeds veroordeelden die thans onder de geldende voorwaarden op voorwaardelijke invrijheidsstelling kunnen rekenen.¹⁴

3. Memorie van toelichting

In de toelichting wordt aangegeven dat aan de voorgestelde wijzigingen financiële gevolgen verbonden zijn. Verwacht wordt dat indien er hogere straffen gegeven worden, de kosten gerelateerd aan de detentie zullen toenemen. Er wordt echter aangegeven dat de exacte kosten niet in kaart gebracht kunnen worden en deze derhalve uit de praktijk zullen moeten blijken.¹⁵ De Raad acht deze toelichting niet toereikend gelet op het bepaalde in artikel 6 van de Comptabiliteitsverordening 1989 (AB 1989 no. 72). In ieder geval dient een indicatie te worden gegeven van de te verwachte kosten op basis van de te verwachte impact van deze verhoging van de strafmaxima voor zedendelicten en de overige in het ontwerp genoemde delicten. Het feit dat dit niet aangetoond kan worden doet wederom vermoeden dat het (verwachte) effect van het voorstel niet geheel duidelijk is bij de regering en dat er met de rechterlijke macht en overige instanties in de keten geen overleg ter zake heeft plaatsgevonden.

4. Redactioneel

4.1 Geconstateerd is dat voorgesteld artikel I - per te wijzigen boek van het Wetboek van Strafrecht - is ingedeeld. Elk te wijzigen boek wordt hierbij aangeduid met een Arabisch cijfer. Deze indeling is echter wetstechnisch niet conform de Aanwijzingen voor de wetgevingstechniek. Het Wetboek van Strafrecht is immers een enkele regeling, waardoor de opsplitsing naar boek niet nodig is. Elk te wijzigen artikel van het Wetboek van Strafrecht dient dus slechts op volgorde aangeduid te worden door een Latijns hoofdletter.

4.2 Zowel in de marge van het ontwerp als de toelichting zijn overige voorstellen ter redactionele verbetering geplaatst.

5. Conclusie en eindadvies

Hoewel de Raad zich kan vinden in het streven van de regering om de bescherming van minderjarigen op het gebied van seksueel misbruik te versterken, heeft hij – door een gebrekkige onderbouwing voor wat betreft de noodzaak en effectiviteit van de gepresenteerde voorstellen alsook de ambigue probleemstelling – stevige bedenkingen bij het onderhavige ontwerp. De Raad kan zich hierdoor weliswaar wel met de doelstelling, maar niet met de inhoud van het onderhavige ontwerp verenigen en geeft u mitsdien in overweging het niet aan de Staten aan te bieden, dan nadat met het vorenstaande rekening zal zijn gehouden.

De Secretaris,

_____
mr. A. Braamskamp

De Voorzitter,

_____
mr. F.M. d.l.S. Goedgedrag

¹⁴ Verwezen wordt eveneens naar het ter zake gelijklopende advies van het Hof (zie noot 7).

¹⁵ MvT, p. 5-6.

13

Staten van Aruba
Rij 2019-2020-926
Bijlage B.

Aan de Gouverneur van Aruba
Plaza Eman 3
ALHIER

Uw kenmerk:

Ons kenmerk: SMR.W-35/19

Onderwerp: Ontwerp-landsverordening tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht (AB 2012 no. 24) (verhoging strafmaxima zedendelicten, aanpassing verjaringstermijnen zedendelicten, aanbrengen verbeteringen en herstel omissies)

Oranjestad,

FEB 05 2020

Ik heb de eer u hierbij aan te bieden het advies van de Raad van Advies van 16 oktober 2019, nr. RvA 86-19, betreffende het bovenvermelde ontwerp. De Raad kan zich weliswaar verenigen met de doelstelling van het bovenvermelde ontwerp, maar niet met de inhoud en geeft u in overweging het niet aan de Staten aan te bieden, dan nadat met zijn hieronder te bespreken opmerkingen rekening is gehouden.

1. Algemeen

- 1.1 Onder dit punt geeft de Raad het doel van het ontwerp weer.
- 1.2 De Raad acht van essentieel belang, gelet op de aard van de wijzigingen en het belang van artikel 39 van het Statuut (concordantiebeginsel), de input van stakeholders, i.c. het Gemeenschappelijk Hof van Justitie (het Hof), het Openbaar Ministerie en de Stichting Reclassering en Jeugdbescherming Aruba (de Reclassering), bij de voorbereiding van het onderhavige ontwerp. Het is de Raad echter niet gebleken dat in de voorbereidingsfase aan enige bij de uitvoering betrokken instanties om advies werd gevraagd. De Raad acht de voorbereiding van het ontwerp derhalve onvoldoende zorgvuldig en heeft gemeend advies in te moeten winnen bij voornoemde stakeholders. De Raad heeft de

zienswijzen en adviezen van het Hof en de Reclassering meegewogen in zijn advisering. Zijdens het Openbaar Ministerie is ten tijde van de advisering geen reactie ontvangen.

Terzake zij opgemerkt dat sedert 2010 uitgebreide consultatierondes hebben plaatsgevonden tussen de Staten en alle betrokken justitiële instanties over deze kwestie. Als gevolg hiervan zijn er in verschillende rapporten concrete aanbevelingen gedaan welke in het onderhavige ontwerp terug te vinden zijn. De zienswijzen van het Hof en de Reclassering welke de Raad heeft meegewogen in zijn advisering zijn voorts voldoende in aanmerking genomen in het gewijzigd ontwerp en de gewijzigde toelichting daarop. Het advies van het Openbaar Ministerie is ondertussen ontvangen en ondergetekende heeft kennis ervan genomen.

- 1.3 De Raad begrijpt uit de toelichting dat naar aanleiding van het alarmerend aantal gevallen van meldingen van zedendelicten de afgelopen jaren en de behoefte om bescherming van minderjarigen op dit gebied, de regering een integraal plan heeft afgekondigd om deze sociaal-maatschappelijk problematiek aan te kunnen pakken. Doel dan dit plan is om het taboe van seksueel misbruik van minderjarigen te doorbreken en om het slachtoffer door middel van een interdisciplinaire aanpak hulp te verlenen. Justitie maakt ook deel uit van voornoemd plan en het voorstel tot verhoging van de strafmaxima met vier jaar voor zedendelicten en het doen vervallen van de verjaringstermijn voor twee zedendelicten vormt daarbij het sluitstuk. Het is de Raad niet duidelijk om welk integraal plan het hier gaat en wat de inhoud is van deze aanpak: wat is de doelstelling, wat zijn de beoogde (meetbare) resultaten (en binnen welke termijnen) en wat zijn de instrumenten die hiervoor (integraal) worden ingezet? Door het gebrek aan inzicht hierin is het volgens de Raad niet mogelijk om te toetsen of en in hoeverre hetgeen geregeld wordt in het onderhavige ontwerp past binnen dit plan en daarbij een (beoogd) effectief onderdeel vormt ter bestrijding van de genoemde sociaal-maatschappelijke problematiek (lees: de doelstelling en beoogde resultaten). De Raad adviseert nadrukkelijk om de toelichting alsnog op dit onderdeel aan te vullen.

Dienaangaande zij opgemerkt dat het Kabinet Wever-Croes sedert zijn aantreden diverse maatregelen heeft genomen en voorzieningen getroffen om kindermisbruik te voorkomen en te bestrijden. Het advies van de Raad is opgevolgd

en paragraaf 1 van de toelichting is aangevuld met een opsomming van deze maatregelen en voorzieningen.

- 1.4 In het licht van de toetsing van de effectiviteit van het voorstel en de genoemde integrale aanpak (vide onderdeel 1.3), vraagt de Raad zich voorts af welke overige maatregelen getroffen worden om het geschetste probleem van zedendelicten aan te pakken. De toelichting geeft alleen aan dat er voorlichtingscampagnes gaande zijn om in het algemeen het publiek bewust te maken en de minderjarigen die zich in deze risicovolle situaties bevinden weerbaarder te maken. De Raad merkt op dat niet wordt aangegeven of en wat er naast de verhoging van de strafmaxima op justitieel gebied aan aanvullende maatregelen worden genomen. Zo wordt niet uitgeweid over wat er gedaan zal worden om recidive tegen te gaan en welke preventieve justitiële maatregelen genomen zullen worden. De Raad wijst erop dat de effectiviteit van het ontwerp niet zonder zicht op dit integrale spectrum kan worden beoordeeld en beveelt aan om de toelichting specifiek op dit onderdeel aan te vullen.

Ik moge hierbij verwijzen naar de aanvulling van paragraaf 1 van de toelichting.

- 1.5 Los van het voornoemde integraal plan is het de Raad onvoldoende duidelijk (a) wat de exacte aanleiding en reden is voor hetgeen geregeld wordt in het onderhavige ontwerp (de probleemstelling) en (b) in hoeverre het voorstel effectief zal bijdragen aan (het versterken van de) bescherming van minderjarigen. Volgens de Raad spreken zowel de toelichting als de considerans over enerzijds de bescherming van de minderjarigen en anderzijds over de gevoelens binnen de maatschappij voor wat betreft het beter (repressief) optreden ter bescherming van de minderjarigen. De Raad krijgt hierbij de indruk dat de regering hinkt op twee gedachten en derhalve twee probleemstellingen identificeert: (1) een kennelijk minder sterke bescherming van minderjarigen welke zich manifesteert in een toename van het aantal meldingen van zedendelicten en (2) de door de regering gepercipieerde gevoelens en vraag van de maatschappij voor steviger optreden c.q. straffen ter bescherming van minderjarigen. De Raad merkt op dat het simultaan noemen van deze elementen ervoor zorgt dat de probleemstelling vertroebeld wordt en de effectiviteit van de voorstellen hierdoor niet goed beoordeeld kunnen worden; de oplossing voor het ene element hoeft immers niet de (meest effectieve) oplossing te zijn voor het andere

element. De Raad adviseert derhalve om de probleemstelling steviger en eenduidig te formuleren teneinde de effectiviteit van het onderhavige ontwerp te kunnen toetsen.

Terzake merk ik op dat de exacte aanleiding en reden voor wat geregeld wordt in het onderhavige ontwerp de alarmerende signalen vanuit de samenleving zijn, die in rapporten van de Statencommissies mede verwoord zijn en die sedert 2010 stil zijn blijven liggen. Het feit dat er sedert 2013 aantoonbaar meer meldingen zijn, noopt zowel tot een integraal optreden voor meer bescherming aan de ene kant, als aanpassing van strafwetgeving aan de andere kant. Strafrecht is het ultimum remedium: er dient derhalve tevens aan preventie te worden gewerkt. Met de uitvoering van het Sociaal Crisisplan worden preventieve maatregelen genomen en voorzieningen getroffen om meer bescherming te bieden aan minderjarigen in een kwetsbare omgeving. De constatering dat er meer meldingen zijn, geeft voorts aanleiding voor een herwaardering van de strafmaxima.

- 1.6 De Raad constateert dat aangegeven wordt dat er in het eerste kwartaal van 2019 19 meldingen zijn gedaan waarbij minderjarigen onder de 15 jaar het slachtoffer zijn geworden van ontucht en 12 meldingen zijn gedaan waarbij minderjarigen van 16 jaar en ouder het slachtoffer zijn geworden van seksueel misbruik. Deze cijfers zijn volgens de toelichting alarmerend en zorgen voor onrust binnen de maatschappij. De Raad stelt vast dat deze cijfers betrekking hebben op een relatief korte periode en meent dat deze cijfers over deze periode niet per se voldoende onderbouwing bieden voor het wijzigen van strafmaxima voor zedendelicten. De toegenomen meldingen kunnen immers ook een gevolg zijn van voorlichtingsactiviteiten en het feit dat er recentelijk meldmogelijkheden zijn gecreëerd. Ook het Gemeenschappelijk Hof van Justitie (het Hof) heeft in zijn schrijven aan de Raad ter zake aangegeven dat voorkomen dient te worden dat een dergelijke wijziging van het Wetboek van Strafrecht wordt ingegeven door enkele incidentele, geruchtmakende zaken. De Raad adviseert derhalve om ter zake duidelijkheid te scheppen over de noodzaak voor de verhoging vis-à-vis de historische ontwikkelingen (c.q. aantal meldingen van zedendelicten).

Dienaangaande volsta ik met de opmerking dat uit de memorie van toelichting en het Rapport van de Statencommissies uit 2016 genoegzaam blijkt dat er

reeds sedert 2013 een toename is geconstateerd van meldingen, terwijl de samenleving reeds sedert 2010 aan de Staten en de regering aandacht voor deze kwestie heeft gevraagd.

- 1.7 De Raad vraagt zich voorts af op basis waarvan de regering heeft kunnen bepalen dat een verhoging van de strafmaxima van vier jaren voor dit type delicten tegemoetkomt aan de gevoelens van de maatschappij. De toelichting geeft aan dat de leidende gedachte van de ontwerpers van het Wetboek van Strafrecht van Nederland – waar het Arubaanse wetboek op gebaseerd is – was dat de strafmaxima van de vrijheidsstraffen in hun onderlinge verhouding de ernst van de verschillende delicten tot uitdrukking brengen. De regering geeft aan dit uitgangspunt te onderschrijven en in verband hiermee is geconstateerd dat in de loop der jaren de maatschappij zwaarder is gaan tillen aan dit soort delicten. Hierdoor voldoen de hierop gestelde strafmaxima niet meer aan de huidige maatschappelijke opvattingen en dienen deze verhoogd te worden; de regering heeft hier gekozen voor een verhoging van vier jaren. De regering geeft aan dat hiermee de harmonie en het systematische patroon in de wettelijke maxima in het Wetboek van Strafrecht gehandhaafd blijven en tegelijkertijd zo veel mogelijk tegemoet wordt gekomen aan de gevoelens van de maatschappij. De Raad acht een nadere onderbouwing van deze stellingname op zijn plaats.

Terzake kan ik opmerken dat de verhoging van strafmaxima of de strafbaarstelling van feiten vanwege maatschappelijke ontwikkelingen een ontwikkeling is dat bijvoorbeeld in Nederland niet ongebruikelijk is. Strafwetgeving is immers ook een reflectie van hetgeen in de maatschappij als onacceptabel wordt ervaren en waar nodig dient de wetgeving dan ook te worden aangescherpt. Het concordantiebeginsel opgenomen in artikel 39 van het Statuut van het Koninkrijk der Nederlanden neemt voorts de autonome landen als uitgangspunt, die immers elk een eigen formele wetgever hebben. Artikel 39 stelt dan ook dat bepaalde aangelegenheden, zoals het strafrecht, in Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten 'zoveel mogelijk' op overeenkomstige wijze worden geregeld. De taak van de strafwetgever en de redenen voor strafverhogingen zijn naar dezerzijds mening goed verwoord in de memorie van toelichting van de Nederlandse Wet herwaardering strafbaarstelling actuele delictsvormen en de strekking van deze passage in de toelichting is in dit geval ook van toepassing: "Het kabinet staat voor een op de samenleving georiënteerd strafrecht dat ontwikkelingen in strafwaardig gedrag en de gevolgen hiervan serieus neemt. Criminali-

teit leidt tot onveiligheidsgevoelens in de samenleving. Voor de bestrijding hiervan is een effectief strafrechtelijk instrumentarium van wezenlijk belang. Het huidige criminaliteitsbeeld, de maatschappelijke afkeuring en onrust die bepaalde gedragingen veroorzaken en de toenemende maatschappelijke roep om herkenbare erkenning van leed van slachtoffers zijn voor het kabinet aanleiding voor een herwaardering van de strafbaarstelling van een aantal actuele delictsvormen. Hiermee geeft de kabinet uitdrukking aan een verandering in de opvattingen over de laakbaarheid en strafwaardigheid van diverse gedragingen en de wenselijkheid van de bestrijding van een aantal actuele en veelvoorkomende delicten.”¹

- 1.8 De Raad merkt op dat de considerans aangeeft dat als onderdeel van het integraal plan een afdoende bestraffing van zedendelicten nodig is en dit zijn beslag krijgt in de voorgestelde verhoging van de strafmaxima voor zedenmisdrijven met vier jaar en de schrapping van de verjaringstermijnen bij twee zedendelicten. De Raad constateert dat er echter niet wordt toegelicht waarom dit voorstel voor een hogere strafbedreiging zal leiden tot een stevigere bescherming van de minderjarigen (lees in deze: vermindering van zedendelicten). De toelichting voorziet immers niet in gegevens en/of onderzoeken (uit andere landen) waaruit blijkt dat een verhoging van de strafmaxima voor zedendelicten heeft geleid tot een verlaging van het aantal zedendelicten (i.c. correlatie tussen verzwarende straffen en vermindering van delicten). De Raad adviseert derhalve met klem om de toelichting aan te vullen met informatie die aantoont dat deze voorstellen daadwerkelijk het gewenste effect zullen hebben.

Dit advies van de Raad is niet opgevolgd. Ik moge verwijzen naar mijn opmerking bij punt 1.7.

- 1.9 De Raad constateert, zoals in het bovengenoemde onderdeel is aangegeven, dat in de toelichting een analyse van de verwachtingen over de uitvoering van de voorgestelde verhoging van de strafmaxima ontbreekt. In het kader van de beoordeling van de effectiviteit van de voorgestelde regeling is een dergelijke analyse van eminent belang, maar ook de ervaringen elders met het verhogen van strafmaxima. De Raad wijst in deze situatie – ter illustratie van het belang

---

¹ Wet van 27 september 2019 tot wijziging van onder meer het Wetboek van Strafrecht in verband met de herwaardering van de strafbaarstelling van enkele actuele delictsvormen (herwaardering strafbaarstelling actuele delictsvormen), Stb. 2019, 311. Inwerkingtreding Stb. 2019, 421; w.o. 35080, memorie van toelichting, pagina 1-2.

van het raadplegen van de betrokken instanties – onder meer op het feit dat het verhogen van de strafmaxima om zodoende tegemoet te komen aan de ‘gevoelens van de maatschappij’ voor een afdoende bestraffing, niet automatisch betekent dat de rechterlijke macht zwaarder zal straffen. Het zou immers mogelijk zijn dat de rechterlijke macht naar zijn oordeel bij de veroordelingen ter zake zedenmisdrijven geen behoefte heeft aan een hoger strafmaximum. In een dergelijk geval zou de uitvoering van dit voorstel naar maatstaf van de regering dan ineffectief blijken.

Door de Raad wordt geïmpliceerd dat de rechterlijke macht ‘ongevoelig’ zou zijn voor de maatschappelijke ontwikkelingen en gevoelens over dit ontwerp. Deze opmerking van de Raad vindt echter geen steun in de conclusies van een recent onderzoek gedaan door de Raad voor de rechtspraak². Uit dit onderzoek is gebleken dat rechters de afgelopen twintig jaar gewelds- en zedendelicten veel strenger zijn gaan bestraffen, dat de straffen voor deze delicten gemiddeld met twee derde omhoog zijn gegaan en dat het dus er op leek dat de rechter op de maatschappelijke roep om strengere straffen reageert.

- 1.10 De Raad constateert dat met de verhoging van de strafmaxima met vier jaar voor zedendelicten het Wetboek van Strafrecht op dit aspect zal afwijken van de andere landen binnen het (Caribische deel van het) Koninkrijk (c.q. Sint Maarten en Curaçao). Bovendien leidt de verhoging van vier jaar bij ieder voorgesteld te wijzigen strafbaar feit tot verhoudingsgewijs onevenredige verschillen. Zo wordt voor sommige zedendelicten het strafmaximum met de verhoging van vier jaar verdubbeld en leidt de verhoging met vier jaar voor andere zedendelicten weer tot een verhoging van een fractie. De Raad adviseert mede – gelet op dit punt en uit oogpunt van concordantie – om de strafmaxima gelijk te trekken met de overige Caribische landen binnen het Koninkrijk. Hiervoor pleit ook het feit dat het niet onaannemelijk is dat het Hof zelf – waar mogelijk de desbetreffende wetsbepalingen in de verschillende Caraïbische landen van het Koninkrijk op concorderende wijze zal toepassen.

Het advies van de Raad is opgevolgd. De voorgestelde strafmaxima op zedendelicten is gelijkgetrokken met de strafmaxima van de overige Caribische landen in het Koninkrijk. Het ontwerp en de toelichting zijn aangepast.

---

² Tijdschrift voor rechtspraak en straffoemeting 1-2/2019. Is de rechter zwaarder gaan straffen? Twee decennia in beeld. Frank van Tulder.

- 1.11 De Raad merkt op dat voorgesteld wordt om voor de zedenmisdrijven zoals genoemd in de artikelen 2:199 en 2:200 van het Wetboek van Strafrecht geen verjaringstermijn op te nemen en dat dit in lijn is met de verjaringstermijn zoals die geldt in Nederland. De Raad constateert dat in Nederland echter ook voor andere ernstige zedenmisdrijven – die minderjarigen kunnen treffen – welke equivalent zijn aan de misdrijven beschreven in artikelen 2:196, tweede lid, 2:197, 2:198 en 2:201 van het Wetboek van Strafrecht geen verjaringstermijn geldt. De Raad adviseert om ook voor die misdrijven geen verjaringstermijn op te nemen.

Het advies van de Raad is opgevolgd. De opnemng van de door de Raad genoemde artikelen 2:196, tweede lid, 2:197, 2:198 en 2:201 alsmede artikel 2:208 van het Wetboek van Strafrecht in het ontwerp is geschied.

2. Ontwerp-landsverordening

- 2.1 Ten aanzien van de voorgestelde wijziging van artikelen 1:35 en 1:36 (Artikel I, onderdeel 1., subonderdelen B en C), aangaande de voorwaardelijke invrijheidstelling, adviseert de Raad de wijziging van deze artikelen te heroverwegen.

Dienaangaande kan worden opgemerkt dat de praktijkervaringen van de toepassing van artikel 1:32, zesde lid, als positief kunnen worden aangemerkt en dat dit voor ondergetekende aanleiding is geweest om het advies van de Raad op te volgen.

- 2.2 *Terzake de opmerking van de Raad, dat op grond van voorgesteld Artikel I, onderdeel 1., subonderdelen B en C, het ontwerp en de toelichting op elkaar afgestemd dienen te worden, moge ik verwijzen naar mijn opmerking bij punt 2.1. Aan de opmerking van de Raad kan derhalve voorbij worden gegaan.*

- 2.3 De Raad constateert dat in het voorgestelde Artikel I, onderdeel 1., subonderdeel D, artikel 1:37, eerste lid, van het Wetboek van Strafrecht – inzake de bevoegdheid van de minister, belast met justitie, om de voorwaardelijke invrijheidstelling op een eerder moment te kunnen laten plaatsvinden in verband met een tekort aan plaatsen voor de tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen of vrijheidsbenemende maatregelen in penitentiare inrichtingen (de zogenaamde Treinregeling) – wordt aangepast. Het voordeel van deze Treinregeling is dat alle

gedetineerden gelijkelijk worden behandeld en procentueel gelijkelijk van een eerdere vrijlating kunnen profiteren. De voorgestelde aanpassing houdt in dat de minister, *rekening houdende met de mate waarin de rechtsorde door die invrijheidstelling zal worden geschokt*, de voorwaardelijke invrijheidstelling op een eerder moment kan laten plaatsvinden in het kader van tekorten aan plaatsen. Met het toevoegen van 'rekening houden met de geschokte rechtsorde' wordt de indruk gewekt dat de minister een extra afweging zal maken bij het toepassen van de vervroegde voorwaardelijke invrijheidstelling, wat zou kunnen betekenen het niet in acht nemen van het gelijkheidsbeginsel. De Raad vraagt zich hierbij af of deze toevoeging wel wenselijk is, aangezien de rechter bij het opleggen van de duur van de vrijheidsstraf al de mate van geschoktheid van de rechtsorde heeft betrokken. Het eveneens toepassen van dit criterium in het geval van de Trein-regeling zou kunnen leiden tot de uitkomst dat de uiteindelijke duur van de vrijheidsbeneming tweemaal in het nadeel van de gedetineerden zal worden meegenomen, wat onredelijk kan zijn. Voorts meent de Raad evenals het Hof dat door te spreken van 'de mate waarin de rechtsorde is geschokt', willekeur mogelijk wordt gemaakt. Gelet op het voorgaande wordt geadviseerd de voorgestelde aanpassing te heroverwegen.

Het advies van de Raad is niet opgevolgd. Daartoe zij opgemerkt dat er voorbij wordt gegaan aan het feit dat de toets van de mate waarin de rechtsorde is geschokt, eenzelfde toets is als reeds vervat in het tweede lid van artikel 1:37. Dit lid luidt immers: "Ten aanzien van een vreemdeling, die geen vaste woon- of verblijfplaats heeft binnen het Koninkrijk, kan de minister, belast met justitie, rekening houdend met de mate waarin de rechtsorde door die invrijheidstelling zal worden geschokt, bepalen dat deze voorwaardelijke invrijheidstelling eerder geschiedt en wel na een daadwerkelijke tenuitvoerlegging van ten minste een derde van de opgelegde vrijheidsstraf, onder de algemene voorwaarde dat hij Aruba verlaat en niet terugkeert binnen het Koninkrijk voordat het recht tot uitvoering van de vrijheidsstraf is verjaard.". Niet valt in te zien en het is zelfs onbegrijpelijk dat ten aanzien van een voorwaardelijke invrijheidstelling wegens cellentekort van een vreemdeling die naar het buitenland vertrekt (en dus zich niet in de Arubaanse rechtsorde begeeft), bij de betreffende besluitvorming een zodanige toets zelfs verplicht dient te worden toegepast, maar niet bij besluitvorming ten aanzien van diegene die alhier in aanmerking komt om, zuiver vanwege cellentekort, eerder in de Arubaanse rechtsorde in vrijheid te worden gesteld.

- 2.4 De Raad merkt op dat in voorgesteld Artikel I, onderdeel 2., subonderdeel O, voorgesteld wordt om de strafmaxima voor doodslag (artikel 2:259) te verhogen naar twintig jaren. Door de verhoging van strafmaxima voor zedendelicten in Titel XIII en de als gevolg hiervan onevenwichtige verhouding tussen het huidige strafmaximum voor doodslag (15 jaren) en het hoogst voorgestelde strafmaximum voor zedendelicten in deze titel, is het naar de mening van de regering – gelet op het feit dat het leven het grootste rechtsgoed is – noodzakelijk om het strafmaximum voor doodslag van 15 jaren te verhogen naar 20 jaren. Dit wordt in voorgesteld artikel I, onderdeel 2., subonderdeel S, eveneens gedaan ten aanzien van het strafmaximum voor zware mishandeling met voorbedachten rade, de dood ten gevolge hebbende (artikel 2:276, tweede lid). In het licht van concordantie adviseert de Raad om ook dit maximum gelijk te trekken met de andere landen van het Caribisch deel van het Koninkrijk (vide ook onderdeel 1.10).

Het advies van de Raad is opgevolgd. De strafmaxima voor de delicten doodslag en zware mishandeling met voorbedachten rade, alsmede de strafmaxima van de overige delicten opgenomen in Titel XX, Mishandeling, zijn gelijkgetrokken met de strafmaxima van de andere landen van het Caribisch deel van het Koninkrijk. Het ontwerp en de toelichting zijn aangepast.

- 2.5 De Raad wijst er – mede naar aanleiding van het advies van het Hof – op dat op grond van voorgesteld Artikel II strijdigheid met het legaliteitsbeginsel te voorzien is voor reeds veroordeelden die thans onder de geldende voorwaarden op voorwaardelijke invrijheidstelling kunnen rekenen.

Terzake zij opgemerkt dat de voorgestelde wijzigingen van de artikelen aangaande de voorwaardelijke invrijheidstelling zijn heroverwogen en dat naar aanleiding hiervan voorgesteld Artikel II is komen te vervallen. Aan de opmerking van de Raad kan derhalve voorbij worden gegaan.

3. Memorie van toelichting

De Raad merkt op dat in de toelichting aangegeven wordt dat aan de voorgestelde wijzigingen financiële gevolgen verbonden zijn en verwacht wordt dat indien er hogere straffen gegeven worden, de kosten gerelateerd aan de detentie zullen toenemen. Er wordt echter aangegeven dat de exacte kosten niet in kaart gebracht kunnen worden

en deze derhalve uit de praktijk zullen moeten blijken. De Raad acht deze toelichting niet toereikend gelet op het bepaalde in artikel 6 van de Comptabiliteitsverordening 1989 (AB 1989 no. 72). De Raad stelt dat in ieder geval een indicatie dient te worden gegeven van de te verwachte kosten op basis van de te verwachte impact van deze verhoging van de strafmaxima voor zedendelicten en de overige in het ontwerp genoemde delicten. De Raad merkt op dat het feit dat dit niet aangetoond kan worden wederom doet vermoeden dat het (verwachte) effect van het voorstel niet geheel duidelijk is bij de regering en dat er met de rechterlijke macht en overige instanties in de keten geen overleg ter zake heeft plaatsgevonden.

Dienaangaande zij opgemerkt dat de gevolgen van een hogere straftoemeting naar verwachting zullen worden opgevangen binnen bestaande financiële kaders, hetgeen overigens ook in de Nederland de verwachting blijkt te zijn bij verhoging van strafmaxima. Terzake het overleg met de rechterlijke macht en overige instanties moge ik verwijzen naar mijn opmerking bij punt 1.2.

4. Redactioneel

- 4.1 De Raad heeft geconstateerd dat voorgesteld artikel I – per te wijzigen boek van het Wetboek van Strafrecht – is ingedeeld. Elk te wijzigen boek wordt hierbij aangeduid met een Arabisch cijfer. Deze indeling is echter wetstechnisch niet conform de Aanwijzingen voor de wetgevingstechniek. Het Wetboek van Strafrecht is immers een enkele regeling, waardoor de opsplitsing naar boek niet nodig is. Elk te wijzigen artikel van het Wetboek van Strafrecht dient dus slechts op volgorde aangeduid te worden door een Latijns hoofdletter.

Hierbij zij opgemerkt dat de opsplitsing naar boek zoals in het ontwerp gebezigd noodzakelijk en doelmatig is. Immers, op deze wijze kunnen eventuele wijzigingen die bij de behandeling in de Staten van Aruba worden voorgesteld, per boek worden opgevangen en kan de vernummering van de artikelen, die ten gevolge van eventuele wijzigingen dient te geschieden, beperkt worden. Dit komt de overzichtelijkheid van het ontwerp en de snelheid waarmee de wijzigingen in het ontwerp aangebracht dienen te worden ten goede. Dit systeem is niet onbekend en is in het verleden reeds toegepast bij wijzigingen van het Wetboek van Strafrecht.

4.2 *De in het ontwerp en de toelichting gedane voorstellen ter redactionele verbetering zijn verwerkt.*

5. Conclusie en eindadvies

Ik veroorloof mij derhalve u de gewijzigde landsverordening en de daarbij behorende gewijzigde memorie van toelichting wederom te doen toekomen en u in overweging te geven het aan de Staten aan te bieden.

De minister van Justitie, Veiligheid en Integratie,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'J. J. J.', written in a cursive style.